

**România: Declarație privind Concluziile Echipei în urma Misiunii de Consultare pe
Articolul 4¹ din 2017**

17 martie 2017

România a înregistrat o redresare considerabilă a economiei sale după criza financiară globală, iar indicatorii săi macroeconomici sunt mai buni decât cei ai țărilor comparabile. Cu toate acestea, reducerile succesive de impozite și taxe, majorările salariale ce depășesc creșterile de productivitate și investițiile publice de calitate destul de limitate încep să amenințe aceste câștiguri și să constrângă creșterea potențială. În vederea asigurării unei creșteri sustenabile se impune o reorientare a politicilor dinspre stimularea consumului spre susținerea investițiilor. Protejarea rezervelor de politici, consolidarea reformelor structurale – mai ales în sensul prioritizării absorbției de fonduri UE— și susținerea luptei împotriva corupției vor contribui la realizarea unei convergențe mai rapide a veniturilor cu Uniunea Europeană.

Context și perspectivă

1. România s-a bucurat în ultimii ani de o creștere economică puternică. Creșterea reală a ajuns la 4,8% în anul 2016, unul dintre cele mai ridicate niveluri din Uniunea Europeană (UE), pe fondul consumului privat impulsionat de o politică fiscală pro-ciclică expansionistă și de majorările salariale. Inflația importată redusă și reducerile de impozite și taxe indirecte au menținut un nivel scăzut al inflației în pofida unei rate a șomajului ce a înregistrat minime istorice. Creșterea este proiectată a atinge un nivel de 4,2% în anul 2017, fiind susținută de stimularea în continuare a consumului privat printr-o nouă rundă de relaxare fiscală și de majorări salariale.

2. Cu toate acestea, pentru a face sustenabilă creșterea, se impune o reorientare a politicilor – dinspre stimularea consumului spre susținerea investițiilor. În absența unei impulsionări puternice a investițiilor, a accelerării reformelor structurale și a consolidării instituțiilor, se anticipează o reducere a ritmului de creștere pe termen mediu, reducându-se

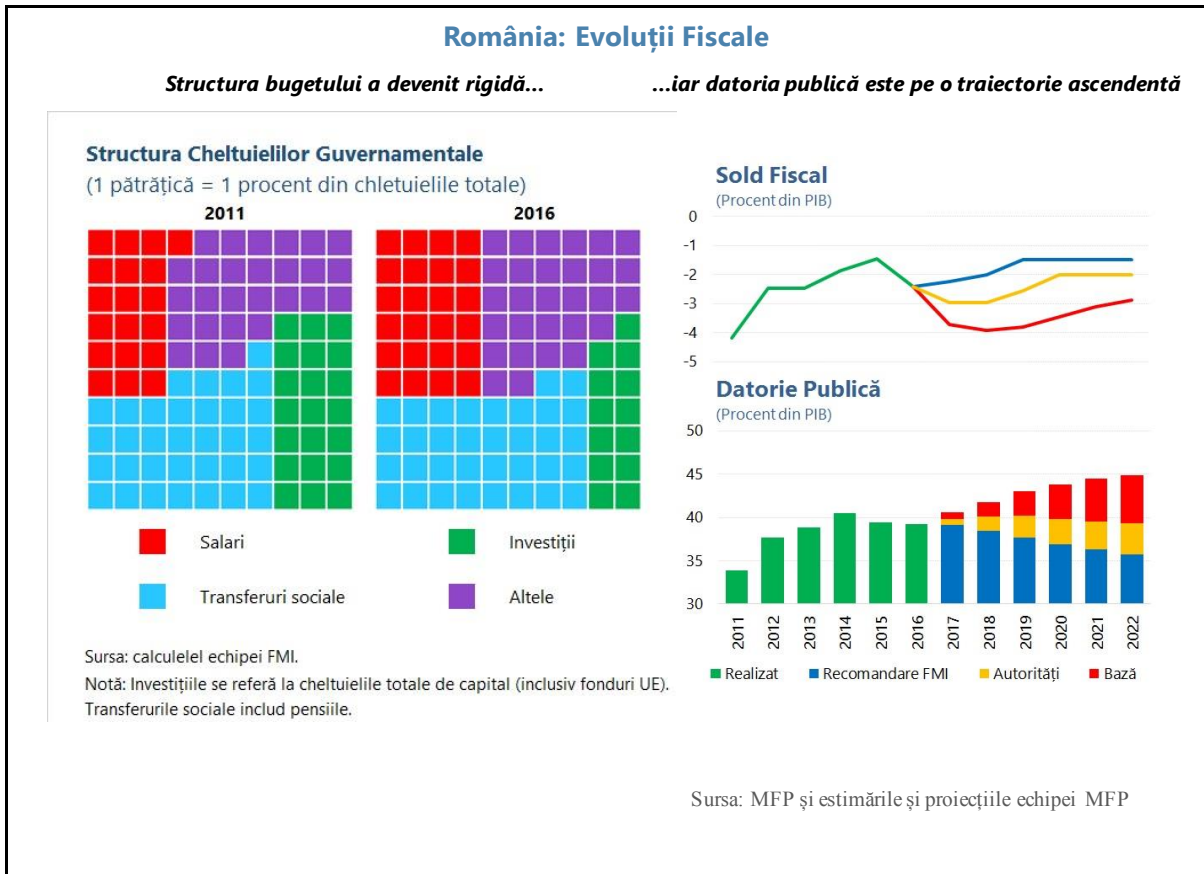
¹ O misiune a FMI a vizitat Bucureștiul în intervalul 8-17 martie ca parte a consultărilor periodice purtate conform [Articolului IV](#) din Actul Constitutiv al FMI. Misiunea s-a întâlnit cu Președintele Iohannis, Primul Ministru Grindeanu, Vice-Prim Ministrul Shhaideh, Ministrul Finanțelor Ștefan, Guvernatorul Isărescu, Ministrul Economiei Tudose, membri ai Parlamentului, alți oficiali publici, reprezentanți ai sectorului privat și alte părți implicate.

astfel și ritmul de convergență cu nivelul de venit al UE. Progresele pe linia reformelor structurale au fost limitate: calitatea investițiilor publice se menține modestă, absorbția de fonduri UE a fost scăzută, restructurarea și privatizarea întreprinderilor de stat au stagnat, iar investițiile private se mențin la nivelurile dinaintea crizei.

3. Riscurile pe care le prezintă perspectiva pe termen mediu sunt de sens descendent. Percepția că prudența fiscală a fost abandonată sau semne că instituțiile sunt mai slabe, ar afecta în mod negativ încrederea piețelor. Cuplate cu persistența tensiunilor politice, aceasta ar putea afecta activitatea economică, ar putea majora costul împrumuturilor guvernamentale și ar putea exercita presiuni pe cursul de schimb. Continuarea constrângerii pieței muncii și a majorărilor salariale peste nivelul creșterilor de productivitate periclitează competitivitatea României. Principalele riscuri pe plan extern sunt prelungirea ritmului redus de creștere în zona euro și creșterea ratelor dobânzilor în SUA. Pe parte ascendentă, adoptarea unor politici economice prudente și a unor pași vizibili de accelerare a ritmului reformelor structurale și de îmbunătățire a guvernantei ar transmite un mesaj puternic despre România, ca țara în care este bine să îți desfășori activitatea.

Politica fiscală

4. Politica fiscală ar trebui să se axeze pe protejarea veniturilor și temperare a cheltuielilor. Reducerile succesive de impozite și taxe au diminuat în mod structural anvelopa veniturilor, în timp ce ponderea cheltuielilor cu salariile și pensiile a crescut pe seama diminuării investițiilor. Actuala poziție expansionistă nu este garantată de poziția ciclică a economiei și expune riscurilor indicatorii macroeconomic favorabili înregistrați de România comparative cu celelalte țări comparabile. Experiența recentă —când datoria publică a României s-a triplat în doar câțiva ani—accentuează importanța pe care o are prudența fiscală. Misiunea recomandă autorităților să protejeze anvelopa de venituri, să mențină un nivel moderat al creșterii salariilor și pensiilor și să țintească un deficit pe termen mediu de 1,5% din PIB, în vederea reconstituirii rezervelor. Aceasta se poate realiza prin reducerea deficitului aferent anului 2017 la aproximativ 2,3% din PIB – o poziție în general neutră – și la 2% în anul 2018.

5. Fără eforturi suplimentare, realizarea țintei de deficit de 3% din PIB în anul 2017 va fi problematică.

Misiunea anticipează un deficit de 3,7% din PIB. Bugetul include majorări de pensii și de salarii și reduceri de impozite și taxe având un cost estimat de 1,4% din PIB. Reducerile de impozite și taxe legiferați anterior și care au intrat în vigoare în acest an mai au un cost adițional de 0,9% din PIB. Printre posibilele măsuri imediate de reducere a deficitului se numără reprioritizarea cheltuielilor și amânarea unei majorări programate a punctului de pensie. În absența unor măsuri adoptate din timp, însă,

Operațiuni ale Bugetului General Consolidat și Fonduri UE (Procent din PIB dacă nu se indică altfel)

	2016	2017	2018
	Prel.	Proi.	Proi.
Venituri	29.1	29.0	29.2
Venituri fiscale	26.0	26.0	25.8
Venituri din fonduri UE	0.5	0.6	1.1
Alte venituri	2.5	2.4	2.3
Cheltuieli	31.5	32.7	33.1
Cheltuieli de capital totale	3.8	3.5	3.7
Proiecte UE	1.2	1.0	1.9
Cheltuieli naționale de capital	2.5	2.5	1.7
Alte cheltuieli	27.7	29.3	29.5
Sold cash	-2.4	-3.7	-3.9
Articole de memorandum			
Sold ajustat cu ciclicitatea 1/	-2.5	-4.1	-4.2
PIB nominal (în miliarde lei)	759	807	866
PIB real (variație procentuală)	4.8	4.2	3.4
Output gap 2/	0.3	1.0	0.9
Datorie publică	39.2	40.6	41.7

Surse: autoritățile române și calculele echipei.

Totalul poate să nu coincidă cu ciferele adunate datorită rotunjirii.

1/ Exprimat ca procent fin PIB-ul potențial.

2/ Abatere procentuală a PIB-ului realizat față de PIB-ul potențial.

reducerea deficitului la 3 procente, ce va fi asociată unei creșteri mai reduse, poate impune reținerea în continuare a procentului de 10% din cheltuieli reținut automat și amânarea cheltuielilor de capital, aceste acțiuni constituind însă modalități mai puțin dezirabile de realizare a țintei de deficit.

6. Totodată, există și riscuri de deteriorare a echilibrului fiscal, pe viitor. În

contextul politicilor actuale, se prognozează o deteriorare a deficitului până la 3,9% din PIB în anul 2018, acesta reflectând efectul anualizat al majorării punctului de pensie programată a intra în vigoare de la 1 iulie 2017. Alte măsuri incluse în programul de guvernare (cum ar fi implementarea legii salarizării unitare, reducerea cotelor de contribuții sociale și alte reduceri de impozite și taxe) ar putea majora deficitul la 5,5% din PIB în următorii ani (vezi tabel).

Costul Fiscal al Măsurilor Suplimentare Potențiale, 2017-2020 1/		
(Procent din PIB)		
Măsura	Data implementării	2017-2020
Venituri		
Reducerea cotelor de contribuții de asi	January 2018	1.0
IVPF diferențiat redus	January 2018	1.4
Reducerea TVA la 18%	January 2018	0.4
Pierderea dividendelor de la ÎS	January 2018	0.3
TVA zero la imobiliare	May 2017	0.3
Cheltuieli		
Legea salarizării unitare 2/	July 2017	2.1
Efect total asupra bugetului		5.5

1/ Estimări ale echipei bazate pe informații preliminare din martie 2017. Totalul poate să nu coincidă cu ciferele adunate datorită rotunjirii.
2/ Cifrele raportate în acest tabel reprezintă efectul net asupra bugetului.

7. Consolidarea pe termen mediu ar trebui susținută de reforme de eficientizare a sectorului public.

- **Reformarea sistemului public de salarizare.** Guvernul își propune să elaboreze o lege a salarizării unitare care să elimine discrepanțele din sistemul public de salarizare. Legea ar trebui să creeze un sistem de salarizare echitabil și transparent care să nu distorsioneze piața muncii și să contribuie la eficientizarea administrației publice. Implementarea legii ar trebui să se facă treptat și în conformitate cu spațiul fiscal disponibil.
- **Mai buna colectare a veniturilor.** România are cel mai mare deficit de conformare la Taxa pe Valoare Adăugată din UE. Reforma administrației fiscale (ANAF) trebuie accelerată. Prioritățile principale sunt implementarea unei abordări moderne de administrare a riscurilor de conformare, consolidarea direcției de mari contribuabili și reformarea sistemului IT.
- **Sporirea eficienței cheltuielilor și dezvoltarea controlului angajamentelor.** Autoritățile ar trebui să implementeze recomandările formulate în recent realizatele analize de cheltuieli și să extindă aceste analize de cheltuieli la alte sectoare esențiale. Având în vedere angajamentele de cheltuieli semnificative incluse în bugetul anului 2017 pentru programele de investiții de la nivel local, este important să se procedeze la consolidarea transparenței și a sistemului de control al angajamentelor. Ar fi important, de asemenea, să se realizeze o evaluare a sustenabilității sistemului de pensii.

Reforme structurale

8. Realizarea unei creșteri sustenabile mai mari va fi dificilă în absența unor eforturi mai viguroase de eficientizare a investițiilor și de reformă întreprinderilor de stat (ÎS). Calitatea infrastructurii din România este printre cele mai slabe din UE. Se impune în mod esențial consolidarea instituțiilor ce se ocupă de investițiile publice pentru a se putea utiliza integral fondurile europene și pentru a se spori calitatea investițiilor finanțate de la buget. Eforturile recente de finalizare a desemnării autorităților de management, de respectare a condiționalității prealabile și de verificare avansată a eligibilității pentru proiectele cu finanțare UE sunt binevenite și ar trebui continuate. Va fi esențială de asemenea, pregătirea unor proiecte de mare infrastructură.

9. Îmbunătățirea performanțelor ÎS este și ea esențială pentru creșterea eficienței economice și ridicarea nivelului de calitate al investițiilor publice. Autoritățile ar trebui să re-energizeze programul de privatizare și restructurare a ÎS ce este stopat în prezent, pentru a contribui astfel la îmbunătățirea performanțelor de ansamblu ale ÎS și la reducerea arieratelor acestora. Câteva privatizări și oferte publice inițiale (IPO-uri) de succes – cum ar fi Hidroelectrică, unde se așteaptă numirea Consiliului de Supraveghere – ar contribui de asemenea la mai buna recunoaștere internațională a României ca destinație de investiții. Totodată, ar trebui să continue procesul de numire a unor profesioniști în calitate de membri în Consiliile de Administrație și de directori, în conformitate cu principiile recent adoptate legi a guvernantei corporative. Băncile ar trebui să fie excluse din sfera acestei legi deoarece ele sunt deja supuse unei legi speciale privind guvernanta corporativă. Guvernul are în vedere constituirea unui fond suveran de investiții. Misiunea recomandă ca acest fond să aibă la bază cele mai bune practici internaționale cu privire la numirea conducerii, la transparență, control, selecție a proiectelor de investiții și utilizarea la minim a garanțiilor de stat pentru a se minimiza potențialele riscuri fiscale.

10. Condițiile aspre de pe piața muncii reclamă măsuri de reducere a presiunilor existente. Guvernul ar trebui să se concentreze pe reducerea discrepanțelor de pe piața muncii prin perfecționarea învățământului și pregătirii profesionale și prin dezvoltarea capacității Agenției Naționale de Ocupare a Forței de Muncă. Ridicarea continuă a nivelului salariului minim riscă să submineze competitivitatea și să împiedice crearea de locuri de muncă, mai ales pentru angajații cu calificare redusă. Este necesară crearea unui mecanism transparent de stabilire a salariului minim bazat pe obiective clare și obiective, în special pe productivitatea muncii.

11. Ar trebui să se mențină curentul de luptă împotriva corupției. România a realizat câștiguri importante pe acest front. Corupția mai redusă și instituțiile mai puternice sunt asociate unei multitudini de avantaje economice: contribuie la creșterea veniturilor colectate, la mai buna alocare a resurselor publice limitate și la atragerea de investiții naționale și străine. Menținerea momentum-ului creat presupune implementarea efectivă a strategiei anti-corupție, prevenirea conflictelor de interese în achizițiile publice și consolidarea administrării bunurilor confiscate.

Politica monetară și sectorul financiar

12. Banca Națională a României ar trebui să rămână vigilentă față de presiunile inflaționiste în creștere și ia în considerare înăsprirea condițiilor monetare. Inflația națională și creșterea creditării se mențin la niveluri reduse dar, se anticipează că sporirea inflației înregistrate de partenerii comerciali, creșterile mari de salarii pe fondul unor condiții aspre pe piața muncii și impulsul fiscal suplimentar vor exercita presiuni de creștere a prețurilor. În contextual unor politici neschimbate, misiunea anticipează o creștere a inflației peste limita superioară a intervalului țintit de BNR până la mijlocul anului 2018. Date fiind decalajele din mecanismul de transmitere monetară, și în concordanță cu înăsprirea cadrului de politică monetară, autoritățile ar trebui să reducă diferența dintre ratele inter-bancare pe termen mediu și rata de politică monetară prin îngustarea coridorului de variație a ratei dobânzii și prin absorbirea excesului de lichiditate. Aceasta ar crea premisele pentru o eventuală majorare a ratei de politică monetară, la un moment ulterior. În absența unor măsuri corective de natură fiscală, politica monetară va trebui să facă față unei poveri și mai mari de gestionare a cererii interne – un mix de politici mai puțin optim.

13. Misiunea salută reducerea semnificativă a împrumuturilor neperformante din sectorul bancar (ÎNP) și încurajează monitorizarea atentă a expunerii tot mai mari a băncilor față de populație și stat. BNR se evidențiază în regiune pentru încurajarea proactivă a vânzărilor și scoaterilor din evidențe a ÎNP. De asemenea, amenințările anterioare generate de legi potențial vătămătoare au fost atenuate după recenta hotărâre adoptată de curtea constituțională. BNR ar trebui să monitorizeze îndeaproape evoluțiile de pe piața creditelor și să contribuie la cultivarea unei expansiuni prudente a creditării din partea băncilor. Deși, în general, creșterea creditării a fost una lentă, creditarea ipotecară a crescut, în principal datorită programului de garanții guvernamentale *Prima Casă*. În același timp, băncile și-au majorat deținerile de titluri de stat, fapt ce le expune la riscul de piață. Această expunere mai mare a băncilor față de populație și de stat trebuie atent urmărită, iar banca națională trebuie să trateze orice riscuri ce pot apărea.

Misiunea este recunoscătoare autorităților și celorlalți parteneri pentru ospitalitate, pentru excelenta colaborare și discuțiile constructive.

O declarație finală descrie constatările preliminare ale echipei FMI la finele unei vizite oficiale (sau „misiune”), efectuată, în majoritatea cazurilor, într-o țară membră. Aceste misiuni fac parte din demersul periodic (de obicei anual) de consultare pe marginea prevederilor Articolului IV din Actul Constitutiv al Fondului Monetar Internațional, în contextul unei solicitări de utilizare a resurselor Fondului (împrumut acordat de Fond), ca parte a discuțiilor pe tema programelor monitorizate de către FMI, sau a altor acțiuni de monitorizare a evoluțiilor economice.

Autoritățile și-au dat consimțământul pentru publicarea acestei declarații. Opiniile care se regăsesc exprimate în această declarație sunt cele ale delegației Fondului Monetar Internațional și nu reprezintă neapărat opiniile Consiliului Executiv al FMI. Pe baza constatrilor preliminare ale acestei misiuni, delegația FMI va întocmi un raport care, dacă va fi aprobat de către conducere, va fi prezentat Consiliului Executiv al FMI pentru a fi discutat și pentru a se lua o decizie.

